

Zpráva o stavu stromů a vegetace v okolí silnic ve Středočeském kraji a plán jejich stromové údržby a výsadby (mimo sekání trávy)

pro jednání Výboru pro dopravu dne 16. 3. 2022

KSÚS SK p. o. spravuje cca 8,5 tis. km silnic II. a III. tříd včetně doprovodné vegetace.

Stromy podél komunikací patří historicky do naší krajiny a z hlediska zachování krajinného rázu je vyžadováno ze všech směrů, abychom my, jako správci komunikací včetně doprovodné zeleně, tento fakt respektovali.

Není tedy jenom naším zájmem se o doprovodnou zeleň starat, zachovávat ji, udržovat, doplňovat a obnovovat aleje a celkově o ni pečovat, ale je to zároveň i naší povinností, kdy musíme dodržovat, v rámci péče o zeleň zákony, především Zákon 114/1992 o ochraně přírody a krajiny, který ve většině případů dále odkazuje na metodiky Ministerstva ŽP nebo Agenturu ochrany přírody a krajiny atd. a to v souladu se Zákonem č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích a také v souladu s Občanským zákoníkem.

Do oblasti péče o stromy všeobecně zahrnujeme:

- Výsadbu stromů a zakládání nových alejí
- Následnou péči u nově vysázených stromů a alejí, což je výchovný řez a pravidelná zálivka minimálně po dobu 3 let
- Ořezy a údržba starých stromů
- Kácení stromů
- Frézování pařezů
- Štěpkování větví
- Odvoz dřevní hmoty

Problematikou stavu stromů a doprovodné zeleně podél komunikací se intenzivně zabýváme a máme maximální zájem odstraňovat nedostatky, které registrujeme v důsledku:

- Zanedbání péče
- Absence kontinuální péče
- Nedostatku odborností
- Spolupráce s některými dobrovolnými spolky

K zanedbané péči

Souvisí s historií.

Máme odpovědnost a pečujeme o stromy a aleje, které byly v historii vysazovány, ale nikdy u nich neproběhl zakládací řez. tzn. neproběhlo založení a výchova korun u mladých stromů, zejména pak v prvotních vegetačních obdobích. Dnes máme výsledek takový, že dospělé stromy vyrostly se zásadními defekty, které nám ohrožují BESIP a svým tvarem a velikostí neodpovídají danému stanovišti.

Zásahy na dřevinách tohoto typu plánujeme postupně. Z finančních důvodů nelze plánovat systematicky, ale tak, jak je potřeba dle aktuálního stavu dřevin, tak aby byla zabezpečena bezpečnost veřejnosti. Problémové lokality jsou pravidelně monitorovány a kontrolovány v rámci pravidelných prohlídek silnic v rámci jednotlivých CMS.

Práce jsou pak zadávány a financovány z rozpočtu jednotlivých CMS. Zásahy na těchto dospělých dřevinách **výrazně** zasahují do rozpočtů jednotlivých CMS.

Ke kontinuální péči

Nestačí vysadit, ale dokázat se i následně postarat.

Na stromech a v celých alejích, které jsou vysazeny cca do 10 let, pozorujeme absenci následné péče, konkrétně absenci výchovného řezu, zejména pak v prvních letech vegetačního období.

Do těchto stromů - alejí je potřeba co nejdříve zasáhnout, zajistit výchovný ořez, již dnes odstranit tlaková větvení, kodominantní větvení, odstranit větve pro zajištění podchozí či podjezdné výšky, odstranit jedince, které nelze vychovat do zdravého. Tyto zásahy se „dnes“ budou dělat ze země, za minimální cenu, ale v případě, že se neponaučíme z let minulých, situaci s nebezpečnými a problematickými stromy budeme řešit za pár let znovu v podobě zanedbané péče.

K odbornosti

Řezy

Zásahy prováděné na dřevinách jsou nevratné, proto je nezbytné, aby zásahy prováděla kompetentní osoba.

Řez stromů a jeho kontrola je činnost odborná. Činnosti související s řezem stromů jsou proto prací kvalifikovanou

Doporučenou kvalifikací pro osoby provádějící řez stromů ze země je splnění

- Certifikační zkoušky ČCA (Český certifikovaný arborista)

Doporučenou kvalifikací pro osoby provádějící řez stromů ve výškách je splnění některých z následujících certifikačních zkoušek:

- Certifikační zkouška ČCA – specialista pro práci stromolezeckou technikou
- ISA Certified Tree Worker Aerial Lift Specialist
- ISA Certified Tree Worker Climber Specialist
- European Treeworker

Naši dodavatelé (v rámci běžné údržby na CMS) jsou pro KSÚS odbornou firmou, která by výše uvedené měla respektovat a splňovat. Evidujeme ovšem případy, kdy se tak neděje.

Souvisí to především se zadáváním těchto prací v rámci běžné údržby.

Smlouvy s dodavateli rozlišují jen práce jako je ořez ze země nebo ořez z výšky.

Dle standardů AOPK (Agentura ochrany přírody a krajiny) jsou řezy rozděleny do několika technologických skupin pro usnadnění zadávání a kontroly arboristických prací. Uvedeny jsou včetně doporučovací kódů, které jsou využívány při návrzích arboristických prací a při zpracování plánu péče.

V rámci objednání těchto prací je pak velmi těžké přesně specifikovat, jaký typ ořezu požadujeme.

Pokud máme možnost dle nastavených smluv objednat pouze „ořez ze země či z výšky“, takový řez nelze ani zkontrolovat, ani reklamovat, neboť řez byl jednoduše „nějak“ proveden.

My jako správci zeleně zajišťujeme řez stromů. Zhotovitel řezu má povinnost počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví a majetku, na přírodě a životním prostředí. Zhotovitel řezu odpovídá za škodu, kterou případně způsobil porušením právní povinnosti, pokud neprokáže, že škodu nezavinil...

...ale neodborně provedená práce od zhotovitele vrhá špatné světlo na vlastníka či správce dřevin.

Učiněná opatření

- V roce 2021 proběhlo školení „Řez stromů dle standardů AOKP“ pro cestmistry KSÚS, kdy na toto školení byly pozváni i zástupci dodavatelů (ne všichni se však účastnily, neboť není jejich povinností).
- Školiteli byli Ing. Karel Kříž – vedoucí střediska ČSOP Vlašim a Ing. Václav Bažant PhDr. pedagog z České zemědělské univerzity v Praze
- Upřednostňujeme kvalitu před kvantitou
- Klademe důraz na kontrolu a důslednost

Výsadby

V roce 2021 jsme sjednotili pravidla pro nové výsadby, které jsou zadávány u našich dodavatelů (v rámci běžné údržby) dle přílohy č. 1 a od roku 2021 již všechny výsadby probíhají dle těchto pravidel – ukázky příloha č. 2.

Nadále:

- Bude kladen velký důraz na kvalitu vysazovaných dřevin, kde bude upřednostněna kvalita před kvantitou
- Bude postupně zajišťována kontinuální péče nových výsadeb
- Budou vysazovány kvalitních rostliny s obvodem kmínku min. 10 cm a výškou min. 150 cm
- Kotvení ke 3 kůlům – z důvodu údržby zeleně v okolí výsadby
- Spon min. 15 m – z důvodu údržby zeleně v okolí výsadby
- Bude kladen důraz na důslednou kontrolu nových výsadeb ze stran cestmistrů ve spolupráci s dendrologem KSÚS
- Zvýšit komunikaci s orgány ŽP v otázkách jejich závazných stanovisek a rozhodnutí, s cílem předjednat možnosti péstebních zásahů, aby se pro KSÚS rozhodnutí orgánů ŽP nestávaly nesplnitelnými jak finančně, tak v rámci BESIP.

Doporučená opatření:

Ve stávajících smlouvách s dodavateli, případně do nových smluv na běžnou údržbu:

- Zakotvit technologické skupiny řezů stromů dle standardů AOKP
- Zakotvit odkaz na dodržování standardů AOKP všeobecně
- Vyžadovat od dodavatelů doložení příslušné certifikace nebo odbornosti zaměstnanců dodavatele nebo uvedení subdodavatelé firmy dodavatele, která bude zajišťovat tyto odborné práce dle standardů AOKP (Řez stromů i Výsadba stromů)

K dobrovolným spolkům

Ne všechny výsadby, které se nachází podél našich komunikací, tak jsou naší zásluhou.

Existuje velký zájem z řad veřejnosti, dobrovolných spolků, ale i z řad jednotlivců nebo obcí možnost vysazovat stromy podél našich komunikací.

Doposud jsme jednotlivým žádostem o výsadby vyhovovali dáním písemného souhlasu s výsadbou na pozemcích v naší správě bez jakýchkoliv podmínek dodržení nějakých pravidel. Bohužel proto některé výsadby dobrovolníků také dopadají takto. Viz příloha č. 3

Opatření:

Pro vydání takového souhlasu byl zpracován návrh pravidel, za kterých v rámci spolupráce s těmito spolky budou moci být prováděny. Viz. příloha č. 4

Financování

Zde uvádím informaci, kolik finančních prostředků vynaložila KSÚS za rok 2021 v rámci rozpočtu na jednotlivá CMS za údržbu stromů a vegetace. Je počítána komplexní údržba. (Výsadba stromů a zakládání nových alejí, následná péče u nově vysázených stromů a alejí, což je výchovný řez a pravidelná zálivka minimálně po dobu 3 let, ořezy a údržba starých stromů, kácení stromů, frézování pařezů, štěpkování větví i odvoz dřevní hmoty)

Oblasti:

- Kladno: 10 894 930 Kč
- Kutná Hora: 30 610 351 Kč
- Benešov: 14 560 134 Kč
- Mnichovo Hradiště: 18 139 146 Kč

Mimo finanční prostředky v rámci rozpočtu na jednotlivá cestmistrovství je v celkovém rozpočtu KSÚS zřízen samostatný účet a vyčleněny finanční prostředky na zeleň (pro rok 2022 je výše prostředků 10 mil. Kč, též v roce 2021), kdy:

- Investice do výsadby z tohoto účtu (860 ks) byla – 5.381.208,-Kč
- Kácení nebezpečných stromů z tohoto účtu (351 ks) + prořez stromů – 4.600.669,-Kč

Celkem KSÚS SK za rok 2021 vynaložila cca 74 milionů Kč na údržbu stromů a doprovodné vegetace podél komunikací II. a III. tříd, které spravuje.

Přesto nutnost pěstebních opatření převyšují možnosti financování.

Plán 2022 – výsadby i pěstební opatření

- V roce 2022 plánujeme školení „Výsadba stromů“ pro cestmistry s možností účasti zástupce dodavatelů
- Chceme podporovat spolupráci s dobrovolnými spolky dle nově nastavených pravidel
- Chceme podporovat spolupráci s obcemi – v podobě případné možnosti obcí o zajištění zálivky k novým výsadbám v okolí jejich obcí nebo možnosti využívání dotačních výzev

- Budeme pokračovat ve spolupráci v rámci dobrých vztahů se Svazem ochránců přírody (Ing. Karlem Křížem) a Českou zemědělskou univerzitou v Praze (Ing. Václavem Bažantem)
- Plánujeme min. výsadbu 2000 kvalitních stromů ve Středočeském kraji (cca 500 ks na oblast) dle standardů AOPK
- Budeme zajišťovat následnou péči výsadbám dříve vysazeným
- Budeme dbát na důslednou kontrolu prací dodavatelů (jak výsadeb, tak ořezů) ve spolupráci cestmistr + dendrolog

Zpracovala:
Gabriela Dymáková, Dis.
Silniční technik - dendrolog

**Krajská správa a údržba silnic
Středočeského kraje,**
příspěvková organizace (155)
Zborovská 11
IČO: 00066001
150 21 Praha 5
DIČ: CZ00066001

Jednotná pravidla výsadeb stromořadí

(dle standardů AOPK A02 001 – Výsadba stromů a A02 002 – Řez stromů)

**s cílem zlepšit kvalitu nově vysazovaných stromořadí podél komunikací
ve správě KSÚS, p. o.**

Vážení kolegové,

dovoluji si Vás oslovit s žádostí o spolupráci ohledně příštích výsadeb stromů podél komunikací ve správě KSÚS.

Z důvodu toho, že následná péče o nově vysazené stromy je minimálně 3 – 5 let, a aby nově vysazené stromořadí plnilo důležitou funkci v životním prostředí dalších xx let, zároveň plnilo funkci estetickou, ale i splňovalo podmínky odboru dopravy jako příslušného silničního správního úřadu podle ust. § 40 odst. 4) písm. a), zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, bude nutné držet se základních pravidel při zajišťování výsadeb stromů.

Zasílám doporučení v podobě **základních** pravidel, kterých bychom se měli držet a důsledně na ně dbát při zadávání prací našim dodavatelům ohledně nových výsadeb podél komunikací ve správě KSÚS, a s tím související důležité následné kontroly při přebírání výsadeb.

Dodržováním těchto pravidel se:

- zvýší úroveň a efekt výsadeb
- následná péče bude úspornější jak časově i finančně
- nové výsadby **nebudou mít krátkou** životnost

Doporučená pravidla – vyžadujte prosím u našich dodavatelů

Čas výsadeb

- konec srpna, září, října, listopadu (na jaře nedoporučuji kvůli tomu, že bychom nemuseli stíhat zalévat)

Rostliny:

- obvod kmínku 12 – 14 cm – listnaté neovocné
- vysokokmen – min. 10 -12 cm, nasazení koruny v 1,70 cm a více – ovocné
- Sazenice stromů musí být zdravé
- Bez známek poškození kmene a kosterních větví
- S vyžralými výhony
- Prosty chorob a škůdců
- **Jednoduše - sazenice musí být kvalitní a měli bychom u dodavatel vyžadovat, aby dodržel dodávku sazenic, které splňují ukazatele jakosti ČSN 46 4902**

Kotvení:

1. **jeden kůl** - materiál - opracované frézované dřevo (nejlépe tvrdého) – u ovocných
2. **tři kůly** - neovocných
3. **Úvazky** – materiál ze syntetického materiálu, širší pásy a úvazky nesmí poškozovat kůru, ani jejich sklouznutí.

Ochrana stromů proti korní spále

- Nátěr kmenů vápenným mlékem nebo jiným přípravkem k tomu určeným

Ochrana stromů proti okusu

- Mechanické chráničky, oplocenky

Řez zakládací

- Komparativní - se provádí současně s výsadbou stromů
- Řez výchovný - založení a výchova korun u mladých stromů

Zálivka

První rok: **navrhuji v ceně výsadby ponechat pouze první zálivku bezprostředně po vysazení**, ostatní zálivky vyjmout z ceny výsadby a další zálivky objednávat individuálně. Lépe se bude kontrolovat, zda a kdy opravdu dochází k zalití

1. **zálivka bezprostředně po zasazení – v ceně výsadby**
- 2. zálivka týden po výsadbě
- 3. zálivka 2. – 3. týden po výsadbě
- 4. zálivka 3. - 4. týden po výsadbě

- 5. zálivka 4. – 5. týden po výsadbě
- 6. zálivka duben
- 7. zálivka květen
- 8. zálivka červen
- 9. zálivka červenec
- 10. zálivka srpen

Samozřejmě vše dle počasí... Pokud bude intenzivně pršet, zálivka se odloží na později...pokud budou extrémní sucha, zalije se 2x za měsíc, pokud propře celý měsíc, zalévat se nebude.... asi tak...

Druhý rok: (dle objednávky)

- Duben 2x
- Květen 2x
- Červen 2x
- Červenec 2x
- Srpen 2x

Třetí rok: (dle objednávky)

- Duben 1x
- Květen 1x
- Červen 2x
- Červenec 2x
- Srpen 2x

Při převzetí budeme kontrolovat:

- pravost deklarovaného taxonu
- deklarované velikosti sazenic
- fyziologickou vitalitu a zdravotní stav stromů
- typ zapěstování koruny
- instalaci trvalých ochranných prvků – kotvení a chráničky a také nátěr proti korní spále

Dále se pokusíme zapojovat samotné obce a města do spolupráce s KSÚS v rámci obnovy stromořadí podél komunikací ve vlastnictví KSÚS.

Např.:

- **Využívání dotáčnických výzev na podporu funkčního stavu zeleně ve městech a obcích. (žádají obce)**

V praxi by to mohlo vypadat tak, že si obec podá žádost o dotaci, zajistí kvalitní stromy a následnou péči o ně a KSÚS stromy buď vysadí na své náklady na pozemcích podél komunikací v blízkosti té obce, co dostane dotaci, a nebo alespoň zajistí na své náklady vykácení stávajících dřevin a následně dá souhlas s výsadbou.

V případě nevyužití dotační výzvy lze i přesto navrhnout spolupráci, ale financování z vlastních zdrojů, popřípadě se zapojením dobrovolných spolků atd....

O veškerých výsadbách, které proběhnou mě, prosím, informujte na mail: gabriela.dymakova@ksus.cz, samozřejmě v případě zájmu o konzultaci a spolupráci před výsadbou či jakýchkoliv dotazů ohledně stromů, mě neváhejte kontaktovat na tel. č. 607 207 477.

Budu se těšit na spolupráci

Gabriela Dymáková, silniční technik - dendrolog

PRILOHA C. 2

Priloha č. 2

УСАДБА КОЌИЦ К 213 - ПРИЛОЖА
О.3

பிரிமா 0:3

VYSADBA KORTIC-K 213

Pravidla k výsadbám podél komunikací II. a III. tříd ve správě KSÚS

Středočeského kraje

pro **dobrovolné spolky** (pro všechny, kteří mají zájem sázet stromy na pozemcích ve správě KSÚS SK)

Vzhledem k tomu, že výsadby podél komunikací vyžadují speciální péči pro zajištění souladu Zákona č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích, Zákona č. 114/1992 o ochraně přírody a krajiny, a Občanského zákoníku, vzhledem k plošné údržbě zeleně v okolí výsadeb a vzhledem k různým činnostem v okolí výsadeb spojených s BESIP, KSÚS p. o. SK informuje tímto všechny dobrovolníky, kteří mají zájem dělat výsadby stromů podél komunikací II. a III. tříd, které jsou ve správě KSÚS SK, že jim bude vydáván souhlas s výsadbami na těchto pozemcích, za podmínky dodržování těchto pravidel:

1. Budou se dodržovat standardy AOPK – Výsadba stromů
2. Bude vysazován kvalitní rostlinný materiál - kmen rostlin bude rovný bez jakéhokoliv poškození pletiv dřeva a kůry prost od chorob a škůdců
3. Budou vysazovány alejové stromy se zapěstovanou korunkou
4. Druh stromu bude domluven předem s dendrologem KSÚS SK
5. Daný úsek k výsadbě bude předem odsouhlasen s dendrologem KSÚS a cestmistrem
6. Budou vysazovány rostliny s min. obvodem kmínku 6-8 cm v obvodu a nasazením koruny ve 120 -150 cm
7. Kotvení stromů bude na 3 kůly (ohoblované kůly stejného materiálu) a stromy přivázány kvalitními úvazky (ne provázkem)
8. Strom bude opatřen chráničkou proti okusu (přírodní barvy)
9. Strom bude opatřen i přírodním materiálem proti mrazu či korní spále

10. Následnou péči tzn. zálivky, oprava kotvení a chrániček, či zajištění výchovného řezu bude zajišťovat dobrovolný spolek min. 3 roky
11. Po uplynutí 3 let předá dobrovolný spolek alej do správy KSÚS SK
12. Veškeré práce, které bude dobrovolný spolek zajišťovat v rámci údržby, nahlásí předem správci
13. Bude dodržen pravidelný spon min 15 m
14. Tato pravidla budou součástí souhlasu KSÚS SK k výsadbě na základě žádosti dobrovolného spolku či organizace
15. V případě nedodržování výše uvedených pravidel ze strany dobrovolného spolku, KSÚS SK zruší vydaný souhlas s výsadbou dobrovolnému spolku.
16. Dobrovolné spolky budou o těchto nových pravidlech postupně informovány s žádostí, aby si své dosavadní výsadby na pozemcích ve správě KSÚS zkontrolovali a v případě zjištění závad či nedostatků, aby své výsadby upravili již podle těchto vydaných pravidel.

V případě, že se následnou kontrolou zjistí, že výše uvedené body nejsou ze strany dobrovolného spolku dodržovány, bude provedena fotodokumentace stávajícího stavu a dobrovolný spolek nebo organizace bude upomenuta s termínem možné nápravy. Pokud nebude náprava ze strany dobrovolného spolku do daného termínu, splněna, KSÚS SK zajistí v co nejbližší možné době nápravu na své náklady v podobě likvidace špatného materiálu.

V tomto případě dobrovolný spolek nebude mít nárok na žádné náhrady a další souhlas s výsadbou nebude poskytnut.

Gabriela Dymáková Dis.
Silniční technik – dendrolog

V Kolíně 02/2022

Krajská správa a údržba silnic
Středočeského kraje,
příspěvková organizace (155)
Zborovská 11 150 21 Praha 5
IČO: 00066001 DIČ: CZ00066001